

Ενότητα 12, Η αντίδραση του Οδυσσέα στο πρώτο τραγούδι του Δημόδοκου

Οδύσσεια Α' Γυμνασίου

Απαντήσεις ερωτήσεων σχολικού βιβλίου

σχ. βιβλίο (σελ. 84)

Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου (σελ. 84)**A. ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ****«Κλιμάκωση»**

Στο διπλανό ποίημα ο ποιητής Γιάννης Ρίτσος (1909-1990) σχολιάζει την προσβολή του Ευρύαλου σε σχέση με την επιτυχία του Οδυσσέα στον δίσκο (στ. 190-235).

>> Να συζητήσετε στην τάξη την οπτική γωνία του ποιητή.

(Γιάννης Ρίτσος, Μαρτυρίες Β', εκδ. Κέδρος, Αθήνα 1966)

Τ' άπρεπα λόγια του Ευρύαλου, αδίκως
εξοργίσανε τον Οδυσσέα·
άπρεπα τα 'θελε και τα 'πε. Έμπορας, λέει,
που νοιάζεται για τιςπραμάτειες μόνο και
για τ' άνομα κέρδη,
κι όχι για ευγενικά αγωνίσματα. Έτσι τα 'πε,
και πέτυχε
κι αυτός και ο άλλος, όταν σήκωσε τον μέγα
δίσκο
και τον σφενδόνισε πιο πάνω απ' όλα τα
σημάδια, μ' ένα βούισμα τέτοιο
που σκύψαν οι μακρύκουποι Φαίακες (χωρίς
να υπολογίσουμε
που, άορατη, η Θεά χάραξε το σημάδι
κάμποσο πιο πέρα). Ωστόσο πόσες άλλες
απρέπειες, δίχως τις ευγενικές προθέσεις
του Ευρύαλου,
σκέτες απρέπειες, δίχως να ξυπνήσουνε τη
δύναμή μας. Κι είναι να λυπάσαι
γι' αυτή την κοιμισμένη ορμή κι όχι για τις
απρέπειες διόλου.
Και το χειρότερο, που μόνο για αυτές
λυπάσαι.

Ο Γιάννης Ρίτσος χαρακτηρίζει τα λόγια του Ευρύαλου προς τον Οδυσσέα «άπρεπα». Παραβλέποντας, ωστόσο, αυτά τα λόγια, επιθυμεί να τονίσει το αποτέλεσμα αυτών: έδωσαν την ώθηση στον Οδυσσέα να αποφασίσει να αγωνιστεί, τον πείσμωναν και κατάφεραν να του ξυπνήσουν όλη τη δύναμη που υπήρχε κρυμμένη μέσα του. Έτσι, του δόθηκε η ευκαιρία να πετύχει μια εξαιρετική διάκριση και να κερδίσει το θαυμασμό του κόσμου. Επομένως, σύμφωνα με τον ποιητή, οι προθέσεις του Ευρύαλου ήταν ευγενικές, καθώς, κατηγορώντας τον πως δεν γνωρίζει από αγώνες και πως φαίνεται να είναι ένας έμπορος, τον οποίο απασχολούν μονάχα το κέρδος και τα (άνομα) πλούτη, κατάφερε να αφυπνίσει την αγωνιστικότητά του και να ενεργοποιήσει τη δύναμή του.

Εκείνο που καταδικάζει ο ποιητής δεν είναι αυτού του είδους οι απρέπειες, αλλά εκείνες που δε συνοδεύονται από ευγενικές προθέσεις και δεν ξυπνούν την ορμή ενός ανθρώπου. Στεναχωριέται μάλιστα που οι άνθρωποι δε λυπούνται καθόλου γι' αυτήν την κοιμισμένη ορμή, αλλά λυπούνται μόνο για τις απρέπειες.

B. ΘΕΜΑΤΑ ΓΙΑ ΣΥΖΗΤΗΣΗ – ΕΡΓΑΣΙΕΣ

1. Για ποιο λόγο διοργανώθηκαν οι αγώνες των Φαίακων, σε ποια αθλήματα αγωνίστηκαν και ποια χαρακτηριστικά παρουσιάζουν οι αγώνες τους; (Απαντήστε με βάση τους στ. 124-159)

Οι αγώνες των Φαίακων, σύμφωνα με το κείμενο, διοργανώθηκαν, για να έχει ο ξένος να διηγείται στους συμπατριώτες του πόσο ανώτεροι είναι οι Φαίακες από τους άλλους λαούς στα αγωνίσματα της πυγμαχίας, της πάλης, του άλματος και του δρόμου (του τρεξίματος), στα οποία έλαβαν μέρος οι παρευρισκόμενοι νέοι. Πρόκειται για μια γιορτή με παλλαϊκό χαρακτήρα, όπου λαμβάνουν μέρος πολλοί και άξιοι νέοι, ενώ κάθε αγώνισμα έχει και τον πρωταθλητή του. Δεν προκηρύσσονται βέβαια βραβεία για τους νικητές ούτε φαίνεται να υπάρχει κάποια υλική αμοιβή, αλλά αρκεί η ευχαρίστηση των αθλητών από τη συμμετοχή τους στα αθλήματα, καθώς και η τέρψη των θεατών από το θέαμα.

2. Πώς επέδρασε στον Οδυσσέα το πρώτο τραγούδι του Δημόδοκου (102-113, βλ. και το σχόλιο 3) και η επιτυχία του στη δισκοβολία (221-275);

α. Το τραγούδι του Δημόδοκου αναστάτωσε και στεναχώρησε τον Οδυσσέα, καθώς έφερε στο νου του αναμνήσεις από το ηρωικό του παρελθόν. Του θύμισε, με λίγα λόγια, ποιος ήταν πραγματικά και άρχισε έτσι να ξαναβρίσκει την ηρωική του φυσιογνωμία, την οποία είχε σχεδόν ξεχάσει όλον αυτόν τον καιρό, που ζούσε αποκλεισμένος στην Ωγυγία. Αισθάνθηκε, λοιπόν, συγκίνηση και υπερηφάνεια, ακούγοντας, ύστερα από τόσα χρόνια, για πρώτη φορά ένα τραγούδι βασισμένο σε ένα επεισόδιο της δικής του ζωής.

β. Ο Οδυσσέας, προσβεβλημένος από τα λόγια του Ευρύαλου, ρίχτηκε οργισμένος στον αγώνα: άρπαξε τον πιο βαρύ δίσκο, τον πέταξε με δύναμη και ευστοχία και ξεπέρασε όλους τους συναγωνιστές του και στην απόσταση της βολής και στο σημάδι. Επέδειξε, κατ' αυτόν τον τρόπο, την αγωνιστική του δεινότητα και το πάθος της ψυχής του. Αυτή του η επιτυχία πλημμύρισε την καρδιά του με αυτοπεποίθηση, του θύμισε την ηρωική του φυσιογνωμία και τον βοήθησε να ξαναγίνει, από απλός ικέτης, ο χαρισματικός αγωνιστής που ήταν. Όντας χαρούμενος και περήφανος για τη νίκη του, άρχισε να προκαλεί τους Φαίακες να τον συναγωνιστούν. Ξαναβρήκε, επομένως, τον παλιό του εαυτό, έκανε λόγο για τις ικανότητές του και καυχήθηκε για την υπεροχή του στο τόξο και το δόρυ.

3. Προσέξτε όσα λέει ο Αλκίνοος στους στίχους 125-126 και 291-293: Ποια διαφορά διαφαίνεται ανάμεσά τους και πώς εξηγείται;

Ο Αλκίνοος, στους στίχους 125-126, υποστηρίζει πως οι Φαίακες υπερέχουν συγκριτικά με τους άλλους λαούς, μεταξύ άλλων αθλημάτων, και στην πυγμαχία και στην πάλη, ενώ στον στίχο 291 αναιρεί αυτήν του τη δήλωση, λέγοντας πως δεν είναι ούτε καλοί πυγμάχοι ούτε και καλοί παλαιστές. Αυτή η διαφορά στις δηλώσεις του δικαιολογείται από την ψυχολογία της στιγμής. Την πρώτη φορά, ο ποιητής παρουσιάζει το βασιλιά να θέλει να ενθαρρύνει τους νέους που ξεκινούν τον αγώνα, ενώ τη δεύτερη να ηρεμήσει τον Οδυσσέα και να το γυρίσει στο χορό. Κατά τον ίδιο τρόπο, ο ποιητής βάζει τον Οδυσσέα τη μια στιγμή να υποστηρίζει πως μπορεί να συναγωνιστεί τους Φαίακες και στο τρέξιμο, και την άλλη να λέει πως φοβάται (μόνο για το τρέξιμο) μήπως τον νικήσουν, επειδή από τη μεγάλη ταλαιπωρία που υπέστη από το ναυάγιο, *λύθησαν τα γόνατά του*.

4. Πώς εκτονώθηκε η ένταση που είχε δημιουργηθεί στους αγώνες από την πρόκληση του Ευρύαλου;

Η ένταση που είχε δημιουργηθεί στους αγώνες από την πρόκληση του Ευρύαλου, εκτονώθηκε ως εξής: Παρενέβη ο Αλκίνοος, ο οποίος μίλησε τιμητικά για τον ξένο και έδωσε εντολή για τραγούδι και χορό. Την ώρα που τραγουδούσε ο Δημόδοκος, οι δύο γιοι του Αλκίνοου έπαιζαν με μια σφαίρα και χόρευαν με εντυπωσιακό τρόπο, ενώ ο Οδυσσέας τους παρακολουθούσε και τους θαύμαζε. Αυτόν το θαυμασμό μάλιστα τον εξέφρασε και στον ίδιο τον Αλκίνοο, κάτι που χαροποίησε τον περήφανο πατέρα. Στη συνέχεια, ο βασιλιάς πρότεινε όλοι οι άρχοντες να προσφέρουν δώρα στον Οδυσσέα, καθώς και να συμφιλιωθεί μαζί του ο Ευρύαλος. Επομένως, με το χορό, με το τραγούδι, με την αναγνώριση των επιδόσεων και ικανοτήτων και των δύο πλευρών, αλλά και με την προσφορά δώρων εκτονώθηκε η τεταμένη ατμόσφαιρα και επανήλθε στη συγκέντρωση η γαλήνη.

5. Ζωγραφίστε μια εικόνα του Οδυσσέα από αυτή την ενότητα.

Η εργασία είναι προσωπική για τον κάθε μαθητή.

Απολαύστε τη διδασκαλία στα βίντεο του www.arnos.gr

Κατανοείτε σε βάθος τη μεθοδολογία επίλυσης!

...Πράξεις Παιδείας!

Γ. ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ

Αναδιηγηθείτε με λίγα λόγια πώς «μεθοδεύτηκε» η συμμετοχή του Οδυσσέα στους αγώνες, τι πέτυχε ο ήρωας και για ποιες επιδόσεις του καυχήθηκε (με βάση τους στίχους 176-276).

Ο γιος του Αλκίνοου, ο Λαοδάμας, απευθυνόμενος στον Οδυσσέα, του προτείνει να λάβει και εκείνος μέρος στους αγώνες, επιλέγοντας να αγωνιστεί σε όποιο αγώνισμα επιθυμεί, παραμερίζοντας τη θλίψη του. Ο Οδυσσέας, ωστόσο, δεν δείχνει προθυμία και αρνείται αρχικά την πρότασή του, προβάλλοντας ως λόγο τα πάθη του και τον καημό του νόστου. Τότε παίρνει το λόγο ο Ευρύαλος, ο οποίος προσβάλλει τον ξένο, κατηγορώντας τον πως δεν γνωρίζει από αγώνες και πως φαίνεται να είναι ένας έμπορος (*σε ναυτεμπόρους αρχηγός*), που σκέφτεται μόνο το κέρδος και κυνηγά τα πλούτη, και μάλιστα ανέντιμα (*ό,τι κερδίσει αρπάζοντας*). Τα λόγια αυτά εξοργίζουν τον Οδυσσέα, ο οποίος δηλώνει πως, μολονότι έχει υποστεί πολλές συμφορές, θα αγωνιστεί, επειδή ο Ευρύαλος τον άγγιξε εκεί που πονάει, στο φιλότιμό του.

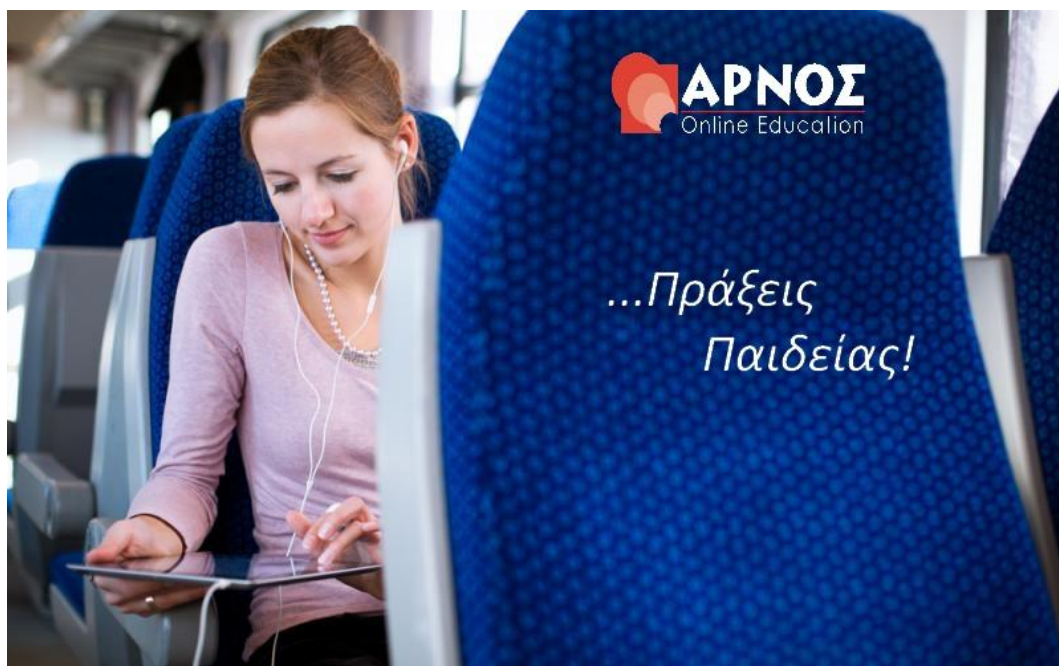
Έτσι, αρπάζει τον πιο βαρύ δίσκο, τον πετά δυνατά και εύστοχα και ξεπερνά όλους τους συναγωνιστές του και στην απόσταση βολής και στο σημάδι (*πέρα απ' τα σήματα των άλλων*). Επιδεικνύει, κατ' αυτόν τον τρόπο, την αγωνιστική του δεινότητα και το πάθος της ψυχής του. Τότε, όντας περήφανος απέναντι σε όλους τους Φαίακες, αλλά κυρίως απέναντι σε εκείνον που τον προσέβαλε, τον Ευρύαλο, και με την παρορμητικότητα που τον διακρίνει, προκαλεί όλους τους νέους σε αγώνα της επιλογής τους, ωστόσο εξαιρεί τον Λαοδάμαντα, καθώς είναι ο γιος του ανθρώπου που τον φιλοξενεί, του Αλκίνοου.

Στη συνέχεια, ξαναβρίσκοντας σιγά σιγά τον εαυτό του, αρχίζει να μιλά για τις ικανότητές του και να καυχιέται για την υπεροχή του στο τόξο και στο δόρυ, ωστόσο, εκφράζει τις επιφυλάξεις του μόνο για τη δύναμή του στο τρέξιμο, καθώς, από τη μεγάλη ταλαιπωρία που υπέστη από το ναυάγιο, καταπονήθηκε, *λύθησαν τα γόνατά του*, και υπάρχει πιθανότητα να τον νικήσει κάποιος άλλος.

Επιμέλεια: Αικατερίνη Ανδρικοπούλου - Φιλολόγος

Φροντιστηριακό e-μάθημα

Γυμνάσιο: 9.000 μαθήματα με βίντεο-διδασκαλία για όλο το σχολικό έτος **μόνο με 150 ευρώ!**

Μελέτη όπου, όποτε και όσο εσύ θες!

Διδάσκουμε μεθοδικά σε βίντεο τη θεωρία του σχολικού βιβλίου και λύνουμε όλες τις ασκήσεις

Δημιουργούμε συνεχώς νέα βίντεο με διδασκαλία για τις εκπαιδευτικές σου απαιτήσεις

Παίζουμε και μαθαίνουμε με on line test αξιολόγησης & SOS διαγωνίσματα προσομοίωσης για τις εξετάσεις

Λύνουμε απορίες ζωντανά on line καθημερινά 3 μ.μ. - 8 μ.μ.

...Πράξεις Παιδείας!